

УДК 159.923

В. В. Коширець

Received: November 15, 2016

Revised: January 21, 2017

Accepted: February 10, 2017

ОСОБИСТІСНИЙ ПРОСТІР СУЧАСНОЇ МОЛОДІ: ОСОБЛИВОСТІ АДАПТАЦІЙНИХ, МОТИВАЦІЙНИХ ТА ОСОБИСТІСНО-ПОВЕДІНКОВИХ ТЕНДЕНЦІЙ

У статті конкретизовано авторську позицію дослідження структурно-функціональних компонентів особистісного простору сучасної молоді в контексті їх соціалізації. Окреслено центральні позиції щодо розуміння соціалізації особистості в об'єктивно-суб'єктивному вимірі, де обов'язковим моментом є розуміння особистісного простору як інтегрованого образу всіх сукупностей діяльності людини, які вона актуально реалізує як суб'єкт індивідуальної діяльності. Запропонована дослідницька позиція вивчення особистісного простору у вигляді внутрішнього інтегрованого образу суб'єктного характеру забезпечує адекватний рівень соціально-психологічної адаптації, становлення соціальної зрілості, самоствердження і самоактуалізації сучасної молоді. Основні структурні компоненти особистісного простору виконують свої специфічні функції: адаптаційний компонент виконує пристосувальну, контролюючу та захисну функції; мотиваційний компонент здійснює стабілізуючу, ідентифікаційну та інноваційну функції; особистісно-поведінковий компонент уміщує організуючу, комунікативну та акумулюючу функції. Проаналізовано співвідношення змісту функціональних ознак структурних компонентів особистісного простору та його психологічних меж, виділено такі якісні характеристики, як цілісність, самоорганізація та відкритість особистісного простору. Обґрунтовано, що стійкі мотиваційні тенденції поведінки, персоналізовані зв'язки із соціальним світом, становлення зрілого Я-соціального на рівні групової та індивідуальної реалізації сприяють переорієнтації на цільові ознаки розвитку, прояву ініціативності, пошуку інновацій, індивідуальній активності й самореалізації.

Ключові слова: особистісний простір, адаптаційний, мотиваційний, особистісно-поведінковий компоненти, соціалізація, внутрішній інтегрований образ суб'єктного характеру, сучасна молодь.

Koshyrets V. V. Personality Space of Contemporary Youth: Peculiarities of Adaptational, Motivational, Personality and Behavioral Tendencies. The article concretizes the author's position of studying the structural and functional components of a personality space of contemporary youth in the context of their socialization. The central positions of understanding the personality socialization are outlined in objective-subjective dimension, where the indispensable moment is to understand the

personality space as integrate dimage of all human activities, which human actively realizes as the subject of individual activity. The proposed research position of studying a personality space in the form of inner integrate dimage of subjective character provides the adequate level of social and psychological adaptation, formation of social maturity, self-assertiveness and self-actualization of contemporary youth. The mainstructural components of a personality space perform their specific functions: adaptational component executes adaptive, control and protective functions; motivational component implements stabilizing, identifying and innovative functions; personality and behavior component contains organizing, communicative and accumulating functions. The content correlation of the functional characteristics of a personality space structural components and its psychological boundaries are analyzed, such quality characteristics as integrity, self-organization and openness of a personality space are outlined. It has been grounded, that stable motivational tendencies of a behavior, personalized connections with a social world, becoming of a mature Self-social at group and individual realization levels, promote reorientation towards targeted signs of development, manifestation of initiative, search of innovation, individual activity and self-realization.

Key words: personality space, adaptational, motivational, personality and behavior components, socialization, inner integrated image of subjective character, contemporary youth.

Коширець В. В. Личностное пространство современной молодежи: особенности адаптационных, мотивационных и личностно-поведенческих тенденций. В статье конкретизировано авторскую позицию исследования структурно-функциональных компонентов личностного пространства современной молодежи в контексте их социализации. Определены центральные позиции в понимании социализации личности в объективно-субъективном измерении, где обязательным моментом является понимание личностного пространства как интегрированного образа всех совокупностей деятельности человека, которые он актуально реализует как субъект индивидуальной деятельности. Предложенная исследовательская позиция изучения личностного пространства в виде внутреннего интегрированного образа субъектного характера обеспечивает адекватный уровень социально-психологической адаптации, становления социальной зрелости, самоутверждения и самоактуализации современной молодежи. Основные структурные компоненты личностного пространства выполняют свои специфические функции: адаптационный компонент выполняет приспособительную, контролирующую и защитную функции; мотивационный компонент осуществляет стабилизирующую, идентификационную и инновационную функции; личностно-поведенческий компонент содержит организующую, коммуникативную и аккумулирующую функции. Проанализировано соотношение содержания функциональных характеристик структурных компонентов личностного пространства и его психологических границ, выделены такие качественные характеристики как целостность, самоорганизация и открытость личностного пространства. Обосновано, что устойчивые мотивационные тенденции по-

ведения, персонализованные связи с социальным миром, становления зрелого Я-социального на уровне групповой и индивидуальной реализации, способствуют переориентации на целевые признаки развития, проявления инициативности, поиска инноваций, индивидуальной активности и самореализации.

Ключевые слова: личностное пространство, адаптационный, мотивационный, личностно-поведенческий компоненты, социализация, внутренний интегрированный образ субъектного характера, современная молодежь.

Постановка наукової проблеми та її значення. Особистісний простір молоді людини, який розглядається через систему її ідентичностей, виконує регулювальну функцію в процесі її життєдіяльності. Внутрішні та зовнішні фактори формування особистісного простору взаємопов'язані й взаємозумовлені, та свідчать про вплив соціально-психологічних змін на формат позитивного перетворення чи то негативної дестабілізації структур життєвого простору молоді людини.

Мета статті – конкретизувати концептуально-методологічні аспекти дослідження структурно-функціональних компонентів особистісного простору сучасної молоді в контексті їх соціалізації в межах авторської позиції його розуміння.

Постійні соціальні зміни в сучасному суспільстві вимагають від особистості трансформації вже сформованих життєвих поглядів та відносин. Однією з головних характеристик якості життєздійснення людини є гармонійність психологічної організації її внутрішнього світу, узгодженість потреб і реальних здобутих цілей, що дає змогу повноцінно використовувати свій потенціал і мати успіх в різних сферах взаємодії із сучасним світом.

Аналізуючи специфіку соціалізації сучасної молоді, слід зосередити увагу на об'єктивно-суб'єктивному вимірі цього процесу, основні психолого-методичні засоби якого спрямовані на актуалізацію становлення соціальної зрілості, соціально-психологічної адаптації, особистісного самоствердження та самоактуалізації.

У класичному розумінні в процесі соціалізації особистість наділена комплексом соціогенних параметрів (потреб, настанов, компетентності тощо) і здатна до суб'єктивного прогнозування порівняно тривалого стратегічного, а також тактичного планування своєї діяльності щодо задоволення матеріальних і духовних потреб через споживання і творення цінностей соціального й техногенно-природного середовища самостійно або в складі соціального суб'єкта [1]. Тільки зі сполучення характеристик середовища й особистості можна встано-

вити параметри особистості, а не навпаки, оскільки первинні характеристики соціального середовища: людина народжується в уже сформованому ціннісному середовищі, і в процесі соціалізації в неї, у її психічній системі формуються соціогенні характеристики як відображення вже наявних інформаційно-ідеальних характеристик суспільства. Набуття соціогенних параметрів – важлива умова соціалізації, але не достатня. Потрібно сформувати у людини такі соціогенні параметри, з якими на цю особистість був би «попит» соціальних суб'єктів, щоб вона потенційно могла бути елементом різних соціальних структур і, тим самим, бути задіяною в різних соціальних технологіях. Лише в такому разі можна вважати особистість соціалізованою.

У визначенні В. Зінченко й Б. Мещерякова: «соціалізація – це процес засвоєння індивідом соціального досвіду, системи соціальних зв'язків і відносин. У процесі соціалізації людина набуває переконань, громадсько схвалюваних форм поведінки, необхідних для її нормального життя в суспільстві» [3]. У такому інтерпретуванні бачимо зроблений акцент на процесі набуття людиною соціогенних параметрів – соціогенні потреби, життєві цілі, сенс життя, соціальні настанови, моральні норми і світоглядні принципи. Саме тому соціалізацію слід розглядати як процес структуризації сфери свідомості людини, який в усій гаммі соціального навантаження складає образ світу.

Свідомість породжується й формується як «психологічний механізм» включення індивідуального буття в життя суспільства й водночас суспільного буття в життя індивіда. Розвиток індивіда як члена суспільства передбачає розвиток його свідомості, тобто ідеальної форми віддзеркалення буття: об'єктивні відношення людини до світу інтеріоризуються і втілюються в індивідуальній свідомості у вигляді особистісного смислу. З того моменту, коли особистісний смисл «осів» в індивідуальній свідомості, починається його зворотний рух діяльності, причому в різноманітних формах трансформації – цінності, інтереси, ідеали, установки, норми, переконання, – які в комплексній єдності складають суб'єктивний досвід особистості.

Загальна теза, що розробляється в працях багатьох психологів щодо цієї проблеми така: «головний внесок у процес побудови образу предмета чи ситуації роблять не окремі чуттєві уявлення, а образ світу загалом» [2]. Глобальна локалізація явищ забезпечує автоматизовану рефлексію людиною відображеної дійсності, складає кон-

кретно-психологічне підґрунтя усвідомленого характеру психічного відображення людини. Водночас суб'єктивність відображення є певною цілісною характеристикою суб'єкта в будь-якому його акті: до кожного акту входить накопичений досвід цієї людини. Тому образ виступає як «суб'єктивне відображення предметів і явищ об'єктивної дійсності».

У свідомості конкретної особистості, що взаємодіє зі світом, виникає образ певного виду та змісту, серед яких є «образ життя» – інтегрований образ усіх сукупностей діяльності людини, які вона актуально реалізує як суб'єкт індивідуальної діяльності [1].

Розгляд феномену особистісного простору дуже важливий, адже він дає підтвердження щодо залежності розвитку особистості від розвитку суспільства, оскільки генеза особистості зумовлена зовнішніми чинниками. Визначення ступеня зрілості особистості встановлюється на основі оцінки її дій у системі відносин, наявних у цьому суспільстві, згідно з показниками того, наскільки успішно вона оволодіває діяльністю.

Суб'єктне буття людини досить складне й багатоаспектне, воно забезпечується системою всієї людської психіки й реалізується у різноманітних формах [4]. Одним із найсуттєвіших проявів суб'єктності людини є її самоактуалізація, яка розглядається як здійснення можливостей розвитку *Я* за допомогою власних зусиль, співдіяльності, співтворчості з іншими людьми, соціумом і світом загалом. Самоактуалізація припускає збалансований і гармонійний розвиток різних аспектів особистості через надання адекватних зусиль, які спрямовані на розкриття генетичних, індивідних і особистісних потенціалів: це здійснення самого себе в житті й повсякденній діяльності, пошук та утвердження свого особливого шляху в цьому світі, своїх цінностей і сенсу існування кожної миті

Самоактуалізація як інтегральна характеристика особистості поєднує і динамічне, і змістовне ставлення, де на новому рівні розкриваються вольові якості особистості в тому сенсі, «наскільки й у якому напрямку зуміла особистість додати єдності своїм потягам, бажанням і застосувати свою волю для їх реалізації в особистісно-ціннісних і суспільно-значущих формах». Самореалізація – це здійснення самого себе в житті та повсякденній діяльності, пошук і ствердження свого шляху у цьому світі, своїх цінностей та сенсу свого існування кожної миті.

Діяльність створює умови для самореалізації та самоствердження особистості, для пізнання навколишньої дійсності, для забезпечення матеріального благополуччя, створення матеріальних та духовних цінностей. Самоствердження особистості як процесуальна якість уміщує ознаки індивідуалізації, за якою слідує й інтеграція особистості. Так, процес індивідуалізації передбачає суміщення засвоєних особистістю соціальних вимог, норм, очікувань зі специфікою потреб, властивостей і стилю діяльності індивідів. Цей механізм породжується загостреною суперечністю між досягнутим результатом на попередній стадії і незадоволеною потребою індивіда в максимумі персоналізації. Усе це неминуче призводить до конфлікту між соціальною роллю, яка відведена групою цій особистості, і вже засвоєною нею та усвідомленням свого «Я». На фоні цього конфлікту починає діяти процес інтеграції, який забезпечує прийняття і схвалення групою образу особистості, який створений у процесі індивідуалізації. Інтеграція породжується суперечністю між образом особистості, який створений у процесі індивідуалізації, і здатністю групи приймати та схвалити ті її особливості, які відповідають її цінностям, сприяють успіху сумісної діяльності. На цьому етапі самооцінка особистості найбільш сприяє тривалості та успішності вирішення різноманітних суперечностей. Таким чином самоствердження можна розглядати як встановлення відповідності між самооцінкою особистості й оцінкою її групою за значимими здібностями та якостями особистості.

Слід пам'ятати, що в життєвому виборі реалізується людська потреба в самореалізації, досягненні максимальної повноти життя, при цьому «життєвий простір» для вибору, різноманітність конкретних форм самоствердження і самовираження неосяжні, як неосяжне саме життя особистості. Отже, можемо констатувати психологічний факт взаємозв'язку самоствердження особистості та успішності її життєвого шляху. Якщо на життєвому шляху відбувається самоствердження особистості, то такий життєвий шлях та особистість характеризуються як успішні. Якщо ж людина переживає невдачі в актуалізації своїх потенційних можливостей, то в неї виникає почуття недосконалості, незавершеності того, що могло б бути, виникає невротичне почуття провини і, як наслідок, має місце звуження особистісного розвитку.

У багатомірному та рухливому соціальному «просторі» кожна людина може бути представлена безперервно змінювальним набором

векторів стану як характеристик форм й умов (зовнішніх та внутрішніх) її діяльності і взаємодії з природою та суспільством. Рухливість і динамічність цього «простору» зумовлена активністю людини, тим, що вона не тільки адаптується до навколишніх умов її життя, а й оцінює власні можливості щодо їх прийняття. Людина, випрацюючи особисте ставлення, активно впливає на ці умови, перетворює їх, і тим самим пожинає плоди цих перетворень. Ось чому найчастіше процес соціалізації розглядають як адаптацію. Пристосування молоді до соціально-економічних умов, до рольових функцій, соціальних норм, соціальних груп і соціальних організацій, що виступають у ролі середовища її життєдіяльності, є процесом соціально-психологічної адаптації. Соціальну психологічну адаптацію розглядають як компонент дієвого ставлення індивіда до світу, провідна функція якого полягає в оволодінні ним порівняльно стабільними умовами й обставинами свого буття; складову частину осмислення і виконання типових та нешаблонних завдань і проблем завдяки актуалізації інтелектуального та особистісного потенціалу людини, соціально прийнятими чи ситуативно можливим способом поведінки особистості, вчинкового діяння, спільної діяльності.

Психологічний профіль соціалізації особистості, структуризації свідомості людини в «образі світу», особливостей досягнення соціальної зрілості, самоактуалізації та самоствердження особистості наголошує вагомість такої площини життєвого самоздійснення людини як її особистісний простір.

Просторова організація людини відбувається в соціальному просторі – сукупності різноманітних умов життєдіяльності та соціальної поведінки, яка представлена конкретним природним, речовим і предметним оточенням, а також ситуативними й систематичними комунікаціями, зв'язками та взаємовідносинами; соціальний простір є складовою частиною людської діяльності, де людина, створюючи матеріально-духовний світ, змінює форми свого людського буття і тим самим через зміни зовнішнього світу змінює і саму себе.

Особистісний простір – складник соціального простору, який найчастіше розглядають як «внутрішнє середовище» людини, тобто уявлення людини про «своє» середовище, її сукупний образ, що піддається моделюванню. Особистісний простір є мисленневою моделлю життєвого середовища людини, її певною нормативною концепцією. Основою такої моделі є ядро життєво-важливих цінностей

разом із уявленнями про способи й ресурси їх реалізації. Міра суб'єктивності особистісного простору визначається індивідуальною свідомістю. Однак цей сукупний образ є порівняно стійким феноменом індивідуальної свідомості (певний простір значущих для людини смислів), саме тому може бути кваліфікований як «внутрішнє середовище», взаємовідношення з яким людина постійно моделює. Вона одночасно являє собою резервуар «внутрішніх ресурсів», тобто засвоєних знань, навичок та цілих життєвих програм, які можуть бути актуалізовані автоматично або з мінімальними витратами часу й сил.

Структура особистісного простору містить такі компоненти – *адаптаційний, мотиваційний, особистісно-поведінковий*, структурна конфігурація яких визначає сферу повноцінного життєздійснення як внутрішнього локусу контролю соціальної діяльності суб'єкта. Кожен із компонентів виконує свої специфічні функції: *адаптаційний* компонент – *приспосувальну* (приспосовання людини до змін умов життя через засвоєння «цінностей розвитку», стереотипів укладу життя, навичок спільного проживання тощо), *контролюючу* (включення соціального контролю при зміні або трансформації загальносоціальних цінностей і норм життя людини) та *захисну* (збереження фізичних та інтелектуальних ресурсів, забезпечення безпеки та психологічного комфорту людини при зміні або трансформації умов життєдіяльності); *мотиваційний* компонент – *стабілізуючу* (забезпечення просторово-часової та соціокультурної стабільності як основи стійких мотиваційних тенденцій поведінки), *ідентифікаційну* (забезпечення персоналізованих зв'язків із соціальним світом та становлення зрілого Я-соціального на рівні групової та індивідуальної реалізації) та *інноваційну* (сприяння переорієнтації на цільові ознаки розвитку, прояви ініціативності, пошукову інноваційного укладу життя аж до найвищих форм індивідуальної активності і самореалізації); *особистісно-поведінковий* компонент – *організуючу* (забезпечення усвідомленого зворотного зв'язку із соціальними інституціями засобом організованої нормативної поведінки особистості, засвоєної поведінкової мобільності та сформованого вміння орієнтації в соціальних ситуаціях), *комунікативну* (забезпечення консенсусу взаємодії з об'єктами та суб'єктами соціального світу в межах системи локальних і універсальних зв'язків спілкування з повним набором емоційної озброєності повагою, схваленням та підтримкою оточення) та *акумулюючу* (накопичення соціального й індивідуального потенціалу щодо

прояву відповідальності, уміння концентрувати особистісну активність на становлення світогляду, цінностей та внутрішньої позиції власного Я) [2].

Суб'єктні ознаки особистісного простору – наслідок взаємодії соціогенних потреб людини із цінностями соціального оточення, що дає змогу визначити його як суб'єктивно значущий фрагмент буття, який визначає актуальну діяльність і стратегію життя людини та включає комплекс фізичних, соціальних, психологічних явищ, з якими людина себе ототожнює, а отже оберігає всіма доступними їй фізичними та психологічними засобами. Зрозуміло, що в стабільні та продуктивні періоди життя простір прагне до рівноваги, при цьому використовуючи складені та засвоєні мови самовираження, і, навпаки, у період стресових подій та особистісних криз межі можуть утрачати свою міцність, а особистість починає регресувати до умов свого минулого.

Здатність контролювати, захищати й розвивати свій психологічний простір розглядають як особистісну суверенність, яка є формою внутрішньої емоційної згоди з обставинами життя, тому може бути вивчена тільки через ставлення до різних вимірів психологічного простору. Психологічний простір особистості включає комплекс фізичних, соціальних і суто психологічних явищ, з якими людина себе ототожнює (територію, особисті предмети, соціальні прихильності, установки).

Проаналізувавши співвідношення змісту функціональних ознак виділених компонентів особистісного простору та його психологічних меж, можна виділити якісні характеристики особистісного простору. Виходячи з обґрунтування тісного взаємозв'язку функціонування адаптаційного, мотиваційного, особистісно-поведінкового компонентів особистісного простору та взаємозумовленості функціональних ознак меж особистісного простору, можемо стверджувати, що таке спільне функціонування забезпечує гармонійність внутрішнього світу особистості. Така інтегративність особистісного простору полягає в збалансованості зовнішніх впливів і власних уявлень про світ та дає змогу виділити такі його якісні характеристики: 1) *цілісність* як адаптаційно-нормативний фон функціонування особистісного простору; 2) *самоорганізація* як довільна активність щодо цілісної реалізації відносин зі світом речей, людей, соціальними явищами із урахуванням мотиваційно-ідентифікаційних тенденцій поведінки

та прояву індивідуальних цінностей та здібностей; 3) *відкритість* як усвідомлена позиція щодо розвитку та саморозкриття соціального та індивідуального потенціалу входження в соціальний світ та взаємодії з ним.

На нашу думку, конструктивно сформований особистісний простір сприяє повноцінній взаємодії людини із соціумом, що є умовою її інтеграції в суспільство. У цьому контексті особистісний простір є своєрідним механізмом соціальної адаптації, де вимальовується система аксіологічних координат, які визначають характер змісту та засобів досягнення провідних життєвих цілей особистості. Також визначення функціонального змісту особистісних меж конкретизує можливість виникнення та подальшого розвитку соціально-конструктивної життєвої позиції, що передбачає усвідомлення необхідності творчої взаємодії із соціальним середовищем на основі прийняття особистістю відповідальності за побудову власного життя, ставлення до оточення як до суб'єктів життя, а не засобів досягнення власних цілей, чи то інших цінностей самореалізації.

Висновки. Отже, одним із результатів становлення особистісного простору є формування суб'єктивно й об'єктивно узгодженого, такого, що суб'єктивно вдовольняє певну особистість, стилю життя – індивідуально обраної системи засобів взаємодії із соціальним середовищем. У такий спосіб особистість вбудовується як соціальний суб'єкт у цілісну систему конкретного суспільства.

Передусім особистісний простір об'єднує в собі ціннісні орієнтації, що визначають основу соціальної адаптації. Це цінності ставлення до себе та інших як до цінності, мети, а не засобу досягнення чужих цілей; чесності, що проявляється у відкритості досвіду та щирості в почуттях; свободи як спонтанності, відсутності постійного контролю та сліпого дотримання належного, відповідальності; довіри до людської природи; та творчої спрямованості людини.

Реалізація описаних цінностей веде і до внутрішньоособистісної інтеграції через самоприйняття та свідомого розв'язання конфліктів, і до соціальної інтеграції через співробітництво та актуальну продуктивну (з елементами творчості) діяльність. Ці процеси стимулюють перебіг соціального дозрівання та складають його сутність. Крім того, особистісний простір визначає межі розвитку мотиваційної структури особистості. При цьому не слід забувати, що максимально повноцінному становленню особистісного простору сприяє відповідний розви-

ток і задоволення потреби в соціальній оцінці та визнанні. Ось чому становлення особистісного простору неможливе без етапу конструктивної взаємодії із соціумом через співробітництво та продуктивну діяльність. Лише така взаємодія є джерелом суспільного визнання, з одного боку, й засобом розкриття власних можливостей – з іншого. Отже, усвідомлення необхідності конструктивної взаємодії із соціумом є умовою інтеграції в суспільство, відповідно й фактором соціальної адаптації людини. Особливого значення для конструктивної взаємодії із соціумом набуває рівень особистісної зрілості й прояви особистісного самоствердження та самоактуалізації.

Інтонування виділених компонентів суб'єктивним змістом набуває особливого звучання щодо актуалізації питань конструктивного втручання та організації особистісного простору в молодому віці.

Перспективи науково-практичних досліджень. Подальші дослідження варто спрямувати в напрямку теоретичного обґрунтування та емпіричного вивчення особливостей структурно-функціональних компонентів особистісного простору в межах різних вікових груп, а також у впровадженні нових психотехнологій із конструктивного формування особистісного простору.

Література

1. Абрамова Ю. Т. Психология среды: источники и направления / Ю. Т. Абрамова // Вопросы психологии. – 1995. – № 3. – С. 130–141.
Abramova Yu. T. Psikhologiya sredy: istochniki i napravleniya [Environment Psychology: sources and directions] / Yu. T. Abramova // Voprosy psikhologii [Questions of psychology]. – 1995. – № 3. – S. 130–141.
2. Коширець В. В. Психосемантична репрезентація особистісного простору в індивідуальній свідомості студентської молоді / В. В. Коширець // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and psychology. – Budapest, 2013. – I (7), Issue: 14, 2013. – P. 245–249.
Koshyrets V. V. Psykhosemantychna reprezentatsiya osobystisnoho prostoru v indyvidualniy svidomosti studenskoyi molodi [Psycho semantic representation of personality space in individual consciousness of student youth] / V. V. Koshyrets // Science and Education a New Dimension. Pedagogy and psychology. – Budapest, 2013. – I (7), Issue: 14, 2013. – P. 245–249.
3. Нартова-Бочавер С. К. Человек суверенный: психологическое исследование субъекта в его бытии / С. К. Нартова-Бочавер. – СПб. : Питер, 2008. – 400 с.
Nartova-Bochaver S. K. Cheloviek suvieriennyi: psikhologicheskoye issliedovaniye subyekta v yego bytii [Man sovereign : a psychological study of the subject in his being] / S. K. Nartova-Bochaver. – SPb. : Piter. – 400 s.

4. Титаренко Т. М. Психологічні практики конструювання життя в умовах постмодерної соціальності : монографія / Т. М. Титаренко, О. М. Кочубейник, К. О. Черемних ; Нац. акад. пед. наук України, Ін-т соц. та політ. психології. – Київ : Міленіум, 2014. – 206 с.

Tytarenko T. M. Psykhologhichni praktyky konstruyuvannia zhyttia v umovakh postmodernoyi socialnosti [Mental practice of designing life in postmodern sociality] : monohrafiya / T. M. Tytarenko, O. M. Kochubeynyk, K. O. Cheremnykh ; Natc. akad. ped. nauk Ukrainy, In-t soc. ta polit. psykhohohiyi. – Kyiv : Milenium. – 206 s.

UDK 159.9.07

L. F. Krupelnytska,

O. M. Shportun

Received: December 02, 2016

Revised: February 20, 2017

Accepted: March 12, 2017

LOGICAL ANALYSIS OF HUMOR FORMS WITH PATHOLOGIZATION OF PERSONALITY

The article is devoted to the analysis of humor forms considering personality pathologization. Various forms of humor manifestation, in accordance with our proposed regulatory-level model, reflect the dominance of a certain level of regulation – biological, social, reflexive and personality. Normally humor functioning occurs involving different levels of regulation under the background control of personality level. Disabling the personality level of control or rigid fixation on a certain level of regulation is the most typical violation at psychic pathology. The analysis is based on two humor components: cognitive and affective and the most widespread violations of these components at psychic disorders. When in cognitive paradigm it comes to the discrepancy on the level of ideas and cognitions, then in affective one it comes to the affective discrepancy, contradiction between the affects, by which «are charged» the cognitions that come into collision. The article attention is focused on the variants combination of the content components of cognitive sphere with the functioning variety of affective sphere. To the most common cognitive sphere disorders are referred: lowering level of generalization, abstraction processes and distortion of generalization process; to the affective sphere disorders – affective lability, affective rigidity, depressive and manic tendencies, emotional stupidity. Changes in any component are reflected on humor functioning character. Taking into